

Cuairt ann an Canada

le

EOGHAN MAC A PHI.

CO an Gàidheal, nam faigheadh e an cothrom, nach gabhadh gu h-iollagach ealamh air chuairt do Chanada, oir is iomadh ceangal agus bann càirdeis a tha aig an tìr fad as ri ar daoine. Gu dearbh, mar a tha fios againn uile, chan eil sluagh eile a chuir uiread ri eachdraidh is saidhbhreas na dùthcha sin 's a chuir sinne. Chan eil romham mion chunntas a thoirt air na rinn iad anns an t-seagh sin, oir saoilidh mi gu bheil aithne agaibh ann an tomhas mór no beag air mar a choisinn iad meas is cliù dhoibh fhéin is do'n sliochd eadhon gus an là-an-diugh. Chan e sgeul air thuairmeas a tha sin.

Mar eisimpleir air a sin, gabhamaid an roinn mhór fharsuin sing ris an abrar Gleann Garaidh. Tha sin ann an Canada uachdrach, mar a theifear ris, agus dìreach thar na crìche a tha Abhainn mhór St. Lawrence a' dèanamh eadar Canada agus na Stàitean Aonaichte. Bha e air àiteach an toiseach an déidh do na Stàitean an saorsa a chosnadh, agus gun a bhith a' dèanamh mion sgrùdaidh air na thachair, faodar innseadh gur e na Gàidheil a ghabh sealbh air an toiseach. Agus 'san dol seachad, cha bhiodh e ach iomchuidh gun tugamaid fa-near gun robh 'nam measg cuid a bha 's a' chòmhraig an aghaidh nan rìghrean coimheach, mar a bha iad-san am beachd, aig Blàr Chuil-lodair. Nach do sheinn MacMhaighstir Alasdair: "Do mhaic an rìgh dlìghich a tha uainn." Chan eil romham ach gu bheil na h-uile coltas air gun robh am beachd fhéin aig na Gàidheil air ciod a tha ceartas agus dìlseachd a' ciallachadh, oir cha robh na bu treibhdhìriche na iad as leth còir Bhreatainn agus a bu chalma a dhearbh an ùmhlachd do'n chrùn. Bha fulang aca air a sin agus is e thàinig as, an uair a thàinig an t-sith, gun do chuir iad cùl ris na Stàitean agus choisich iad na h-uile ceum as a' choimhearsnachd mun cuairt am baile New York gu Gleann Garaidh far an d' fhuair iad fearann mar dhuais air son an cuid euchdan is an dealais.

Bha sin 's a' bhliadhna 1784. Nach bu chalma na daoine iad! Chuireadh gu mór ris an àireamh air do'n t-sagart mhór Alasdair MacDhòmhnuill tighinn leis na h-eilthirich eile a dh'fhàg an dùthaich so anns a' bhliadhna 1803 an déidh sin. Is e sgeul eile a tha an sin agus sgeul as fhiach a h-aithris uaireigin eile.

Cha dèan mise an dràsda ach innseadh dhuibh gun do choinnich mi is gun robh còmhraidh agam ri fir agus mnathan aig a bheil eachdraidh an sinnsridh air, mar a thogadh sin am beul-aithris 's an tigh céilidh. Innsidh iad, mar as cuimhne leotha, mar a ghlanadh a' chuid mu dheireadh de'n choille agus mar a b' àbhaist do'n t-seirbhis Ghàidhlig aig àm nan òrduighean a bhith air a cumail ann an réidhlean a ghearradh as a' choille, oir cha robh eaglais mór gu leòir ann gu gabhail ri meud a' choimhthionail a bha tighinn do'n éisdeachd. Tha iad beò fhathast a bha aig na seirbhisean sin, is chunnaic mi-